

Denne CSR Rapport indgår som en del af ledelsesberetningen til årsrapporten for 2016 for Bagger-Sørensen & Co A/S

CSR Rapport 2016 – Lovpligtig redegørelse for samfundsansvar, jf. årsregnskabslovens §99a

Med afsæt i en global forretningsstruktur ønsker Bagger-Sørensen og Co. A/S at udvikle sin forretning og møde strategiske udfordringer på en økonomisk og samfundsmæssigt ansvarlig måde. Koncernens egenproduktion er fortrinsvis beliggende i Danmark, men et mindre udviklingslaboratorie og produktionsenhed er etableret i Indien (hhv. Mumbai og Goa). Der anvendes et antal underleverandører fra øvrige verdensdele og produkterne eksporteres til en række lande herunder Europa, USA og Asien.

Internt i koncernen har der gennem en længere årrække været stort fokus på at drive forretningen på en samfundsmæssig forsvarlig måde, og CSR kravene fra kunder er stadig stigende.

Det selskab i Bagger-Sørensen Koncernen, der har det absolutte største påvirkning på alle CSR elementer er Fertin Pharma A/S. Her er 93% af medarbejderne ansat, og det er udelukkende her, der udføres konkrete produktionsaktiviteter. Denne CSR rapport omhandler derfor primært CSR-forhold relateret til denne del af forretningens aktiviteter.

Indsatsen på CSR blev skærpet med en ekstra FTE i Q4 2016, hvor der også er sket en opdatering af CSR politikken. Fertin Pharma's ledelse (ET) har godkendt elementerne og disse vil danne rammen om CSR aktiviteter og KPI'er for 2017.

Kundekrav

I 2016 blev der i Fertin Pharma gennemført 5 Etske/CSR audit, afholdt af vores kunders auditorer, og alle åbne non-conformance blev lukket og årets sidste audit blev gennemført uden afgivelser.

Auditeringer af Fertin Pharma's CSR politik på hhv. udviklingslaboratorie i Mumbai og Produktionsenheden i Goa, gennemføres som en intern site inspektion i 2017, når den nye CSR politik er blevet udrullet og implementeret.

Fokus på efterlevelse af leverandørkravene vil i 2017 blive skærpet. I gennem 2016 er der blevet arbejdet efter den evalueringspolitik og Code of Conduct, der blev indført i 2012, men i takt med at kravene til Fertin Pharma bliver skærpet fra omverdenen, bliver kravene til vores leverandører også mere udtalte. Leverandører er stadig et af de mest sårbare områder for Fertin Pharma, og ansvarlig leverandørstyring er en vigtig CSR parameter.

Nye og eksisterende leverandører vil fortsat løbende blive evalueret for at sikre en ansvarlig leverandørstyring. I 2017 er det målet at indføre et elektronisk leverandørvurderingsystem, og i den forbindelse auditere min. 3 kritiske leverandører på udvalgte CSR parametre, såsom overholdelse af menneskerettigheder, følger internationale landeindekser for korruption, og efterlever gældende miljø- og arbejdsforhold, og generelt efterlever Fertin Pharmas Code of Conduct.

Health & Safety

2016 blev brugt til at gennemgå arbejdsmiljøorganisationens effektivitet og ikke mindst aktiviteterne på sikkerhedsområdet – et stort projekt, der i september førte til ansættelse af en overordnet sikkerhedsansvarlig, til at understøtte ledelse og organisation på denne

opgave. Projektet bliver basis for en gennemgribende uddannelse og træning af ledere og medarbejdere i "sikker adfærd". Ulykkes statistikken hos Fertin Pharma er for høj, men heldigvis er udfordringen ikke større end at der ved at sætte fokus på den daglige adfærd, forventes en reduktion på 50% allerede i 2017. Den første uddannelse er sat i værk i Q4 2016 og pågår gennem hele 2017, da der er tale om en større mental forandring, i tilgangen til sikkerhed generelt.

Medarbejderforhold

Medarbejderne er i hele Koncernen set som den vigtigste ressource og er en forudsætning for succes. Derfor er der til stadighed fokus på medarbejdernes trivsel, og der måles konkret i Fertin Pharma på trivsel, hvert kvartal. Det foregår via dialog og understøttes af den psykiske APV der foretages sideløbende og er anonym. Trivslen ligger ved udgangen af 2016 på 4,25 (på en skala fra 0-6), hvilket er en smule bedre end i 2015. Der er dog et meget naturligt fald i Q4, hvor usikkerhed omkring det forestående salg af Fertin Pharma naturligt påvirkede trivslen hos alle, men på trods af dette fald sidst på året, var den overordnede trivselsvurdering steget. Der arbejdes videre med dialogen omkring trivsel og tilhørende handlingsplaner i 2017, da det har vist sig at være et effektivt ledelsesværktøj, sammen med kulturmålingen der afvikles hvert andet år.

Kulturmåling

Der er i 2015 blevet gennemført en Kulturmåling og på baggrund heraf blev der udvalgt en række fokusområder, som lederne er blevet trænet ud fra i løbet af 2016. Effekten heraf vil fremgå af genmåling foretaget i januar 2017, og resultatet viser allerede nu en stigning fra sidste måling. På baggrund af genmålingen vil nye fokusområder blive defineret som organisationen bør arbejde på at forbedre i det kommende år.

Lederuddannelse

I 2016 deltog 9 medarbejdere på aspirantforløb for kommende ledere og projektledere. Holdet er en blanding af nye deltagere samt deltagere, der påbegyndte forløbet i 2015.

Aspirantforløbet vil fortsætte således, at nye deltagere kommer til hvert år og munde ud i en Akademiuddannelse i ledelse eller projektledelse. Således opbygges ledelsesmæssige kompetencer, der løbende vil komme i spil i organisationen.

Menneskerettigheder

Den danske lovgivning og overenskomster med medarbejdernes forskellige fagforeninger sikrer på mange måder, at Fertin Pharma respekterer menneskerettighederne og har en god forretningsskik. Da dette er implementeret i vores generelle HR strategi og medarbejder håndbog, sikrer vi minimale risici for overtrædelse af menneskerettighederne også i afdelinger uden for DK, men det er forhold vi løbende monitorerer.

Klima og miljø

Gennem de seneste 5 år har det været formålet af nedbringe energiomkostninger og -forbrug pr. produceret energienhed (m³/h rum- og procesluft, m³ vand, kWh varme og m³ trykluft).

Det er sket indenfor:

Rumventilation- og procesluftanlæg

Mange af de gamle rumventilations- og procesluftanlæg på Dandyvej 19, er løbende udskiftet med nye anlæg. De nye anlæg er energimæssigt opgraderet på flere punkter i forhold til de gamle anlæg.

Der er udført varmegenvinding på alle nye anlæg, via væskekoblede varmeplader mellem indblæsningsanlæg og rum- og procesudsugningsanlæg, for at spare på anlæggenes varmekonsum.

Den genvundne varme fra udsugningsanlæg, der tidligere blev smidt direkte til det fri, anvendes om vinteren til opvarmning af udeluft og om sommeren til genopvarmning efter nedkøling af luften for affugtning.

Hvor det proces teknisk har været muligt er der desuden udført recirkulering af konditioneret rumluft i stedet for at smide det til det fri. Herved spares både på anlæggenes varme- og køleforbrug.

Alle nye anlæg er forsynet med direkte drevne frekvensstyrede ventilatorer, hvorved elforbruget til flytning af luften i anlæggene er reduceret, sammenlignet med de gamle anlæg som var med remtrukne ventilatorer.

Vandforbrug

I forbindelse med etablering af et nyt produktionsanlæg til rensning af vand - Purified Water, på Dandyvej 19 er anlægget energioptimeret med hensyn til vand, salt og elforbrug.

RO pumpe er frekvensstyret, således at elforbruget i tomgang, hvor der ikke trækkes vand fra anlægget, er reduceret mest muligt.

Ligeledes er der implementeret et RO plustrin, som genanvender RO-koncentratet fra anlæggets RO-membraner, som ellers ville være ledt til afløb. Dette gøres via en ekstra RO-membran som alene oprenser RO-koncentratet og derefter leder vandet tilbage i anlæggets tidligere behandlingstrin. Derved reduceres anlæggets vand- elforbrug og saltforbrug.

Ligeledes genanvendes EDI-koncentrat fra anlægget, som ellers ville være ledt til afløb, ved at lede det tilbage i anlæggets tidligere behandlingstrin. Derved reduceres anlæggets vand- elforbrug og saltforbrug.

Centralvarmeanlæg

I kraftcentral på Dandyvej 19, er der installeret en eldrevet varmepumpe (vand/vand) som udnytter overskudsvarmen fra proceskøleanlæggets kondensatorer i stedet for at lede overskudsvarmen til køletårn som tidligere.

Overskudsvarmen ledes til varmepumpen, og efterfølgende udnyttes den producerede varme herfra til at aflaste det naturgasfyrede centralvarmeanlæg som anvendes dels til rumopvarmning og til opvarmning af varmt brugsvand.

I forbindelse med etablering af varmepumpen er fremløbstemperaturen på centralvarmevandet fra kraftcentralen, som distribueres rundt på Dandyvej 19, sænket, hvilket medfører et mindre varmetab fra røranlæg beliggende i ingeniørgange, i teknikområder og andre steder hvor det ikke kommer rummene til gode.

Trykluftanlæg

På Fertinvej 5 er trykluftkompressor udskiftet til en med meget mindre kapacitet. Dette for at sikre at den producerede mængde trykluft afspejler det faktiske behov, så konstante start/stop af kompressorer kan undgås. Ligeledes er den nye kompressor frekvensstyret hvilket den gamle ikke var, hvilket resulterer i at større energieffektivitet opnås. Herved spares der på elforbruget til trykluftanlægget.

I 2016 blev afledningstilladelsen for Fertin opdateret, og tråde i kraft 1. Januar 2017. Undersøgelser har vist at det ikke længere er nødvendigt at måle for COD og BI5 på spildevandet fra Fertinvej 5, da resultaterne her har været stabilt lave i de foregående år.

Elforbruget er blevet påvirket af en del byggeprojekter i årets løb, og er steget 0,75 kWh/kg produkt. En forventelig stigning grundet i øgede aktivitet med udstyr der har skulle testes, indkøring og ikke mindst selve byggeprojektet.

Det samme gælder forbruget af Naturgas og Vand. Naturgassen er steget med 0,08 m³/kg produkt og vandforbruget med 0,01 m³/kg produkt.

Den samlede miljøpåvirkning med Co₂ har i 2016 har også vist en stigning – nemlig 0,16 kg/kg produkt, med samme baggrund som nævnt ovenfor under Naturgas, Vand og Elforbrug.

Affaldshåndtering

Det er Fertin Pharma's politik på affaldsområdet, at sikre en maximal sortering af al affald, så mindst mulig belastning af miljøet sikres.

Affaldsmængden har i 2016 været lidt lavere end 2015, men det har produktions volumen også, så affaldsmængden er uændret, dog er mængden af genanvendeligt affald faldet med 1 %.

Det gælder for alle fraktioner, at der kun benyttes godkendte firmaer herunder Marius Pedersen, Ekokem, DanWee, DAKA mv. til at står for transporten og den efterfølgende håndtering.

Fertin Pharma er i løbende dialog med de tilknyttede affaldsleverandører omkring optimal behandling/håndtering af affaldet herunder sikre at pågældende lovgivning overholdes. Ydermere foreligger der en samarbejdsaftale med www.wpm.dk/, som løbende (hver mdr.) sikrer at alle aftaler overholdes, samt samler alle data sammen i et tilgængeligt for Fertin Pharma IT system, således at Fertin Pharma kan fremvise et grønt regnskab.

Politik for den kønsmæssige sammensætning af ledelsen

Selskaber i Bagger-Sørensen koncernen, herunder Fertin Pharma, har hidtil og vil fortsat tilstræbe at rekruttere de bedst egnede bestyrelsesmedlemmer, ledere og øvrige medarbejdere uanset køn, race eller religion. Koncernens rekrutterings- og personalepolitikker understøtter denne praksis.

Måltal og politikker for den kønsmæssige sammensætning af ledelsen

Det øvrige ledelseslag i Fertin Pharma er defineret som direktionen samt øvrige ledere med personaleansvar. Der er i øjeblikket 43 personer med personaleansvar, hvoraf 21 er det ene køn og 22 er det andet køn. Det giver en kønsfordeling på 50/50, og opfylder dermed målsætningen om en ikke-diskriminerende tilgang ved ansættelse og fordeling af ledelsesposter. (målsætning – min. en 40/60 fordeling).

Da medarbejderantallet i Bagger-Sørensen & Co. er under 50, har virksomheden ikke udarbejdet nogen politik for at fremme det underrepræsenterede køn i den øvrige ledelse.

Måltal for bestyrelsens kønsmæssige sammensætning

Som familieejet virksomhed har Fertin Pharma en langsigtet strategi og målsætning. Bestyrelsens medlemmer rekrutteres med dette for øje og har derfor langvarig tilknytning til koncernen. Denne stabilitet og kontinuitet i bestyrelsens sammensætning søges fastholdt fremover.

Bestyrelsen i Fertin Pharma består af ni medlemmer, hvoraf seks er valgt af generalforsamlingen. Det er et mål, at der skal være mindst en person af hvert køn blandt de generalforsamlingsvalgte medlemmer. På nuværende tidspunkt er der fem personer af det ene køn og én person af det andet køn, hvilket er i overensstemmelse med målet.

Bestyrelsen i BS & Co. består af i alt tre medlemmer. Alle tre er af samme køn. Da koncernen er familieejet er to ud af tre medlemmer af BS & Co.'s bestyrelse også en del af Bagger-Sørensen familien. Det tilstræbes at have et bestyrelsesmedlem af det ikke-repræsenterede køn i 2020.